

**KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
ŠVIETIMO IR KULTŪROS DEPARTAMENTO
ŠVIETIMO IR KULTŪROS ĮSTAIGŲ VEIKLOS ANALIZĖS SKYRIUS**

TYRIMAS

**PAMOKOS VEIKLOS KOKYBĖ IR JOS ĮTAKA
MOKINIŲ PASIEKIMAMS**

KAUNAS, 2010

TYRIMO METODIKA

Tyrimo tikslai:

1. Išsiaiškinti, kaip mokiniai vertina skirtingus pamokos veiklų organizavimo aspektus.
2. Išnagrinėti, kokią įtaką mokinių brandos egzaminų rezultatams turi pamokų organizavimo kokybė, mokinių lankomumo, pažangumo ir mokytojų kvalifikacijos veiksniai.

Tyrimo objektas – pamokų organizavimo kokybė.

Tyrimo dalyviai - Kauno miesto 39 bendrojo lavinimo mokyklų ir gimnazijų 11-12 klasių mokiniai.

Tyrimo metodai – apklausa internetu, pamokų stebėsena, dokumentų analizė, statistiniai metodai.

Tyrimo instrumentai – klausimynas mokiniams, pedagogų duomenų bazė, lankomumo, pažangumo ataskaitos.

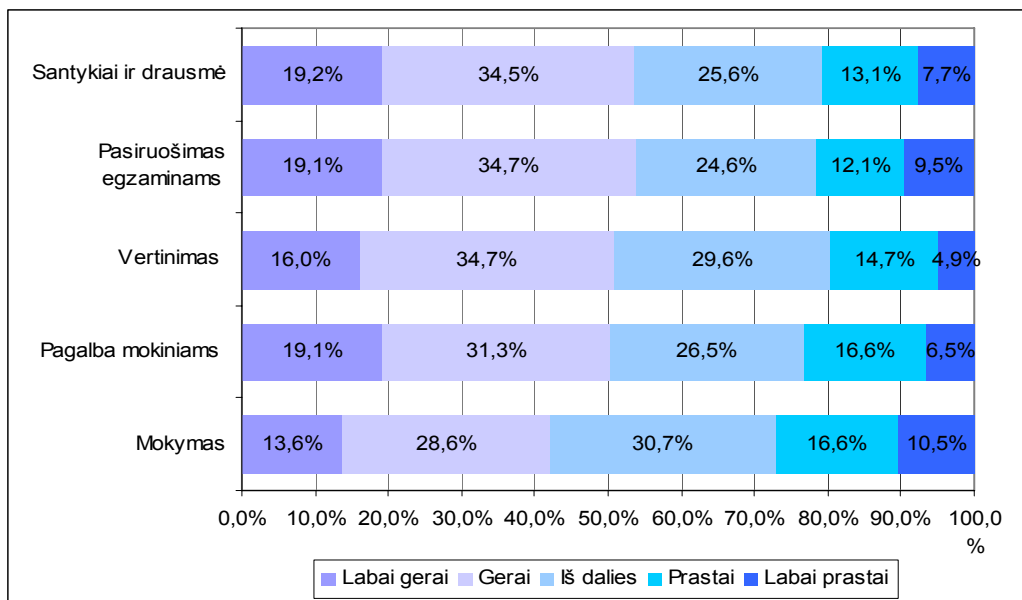
Tyrimo vykdymo laikas - 2010 m. balandžio 8–30 d.

TYRIMO REZULTATAI

Tyrimė dalyvavo **5194** 11-12 klasių **mokiniai** (t. y. **73 proc.** nuo bendro tose klasėse esančių mokinių skaičiaus). Iš dalyvavusių apklausoje yra 53,7 proc. vienuoliktokų (77 proc. nuo bendro vienuoliktokų skaičiaus) ir 46,3 proc. dvyliktokų (69 proc. nuo bendro dvyliktokų skaičiaus).

Pagal mokymosi rezultatus apklausoje dalyvavo 12 proc. labai gerai (įvertinimai 9-10) besimokančių mokinių, **41 proc.** – **gerai** (įvertinimai 8-9), **37 proc.** – **vidutiniškai** (įvertinimai 6-7), 8 proc. – patenkinamai (įvertinimai 5-6) ir 2 proc. – silpnai (įvertinimai 4-5).

Iš vertintų 5 pamokos veiklos sričių (žr. 1 pav.), **mokymo sritis** mokinių nuomone įvertinta **prasčiausiai**. Labai gerai ir gerai mokymo sritį vertina 42,2 proc. mokinių, 30,7 proc. – patenkinamai, ir net 27,1 proc. – prastai ir labai prastai. Taip teigia tiek vidurinių mokyklų, tiek gimnazijų mokiniai. **Geriausiai** vertinamos 2 sritys: **pasiruošimas egzaminams** (labai gerai ir gerai vertina 53,8 proc., prastai ir labai prastai – 21,6 proc. mokinių) bei **santykiai ir drausmė** (labai gerai ir gerai vertina 53,7 proc., prastai ir labai prastai – 20,8 proc. mokinių).

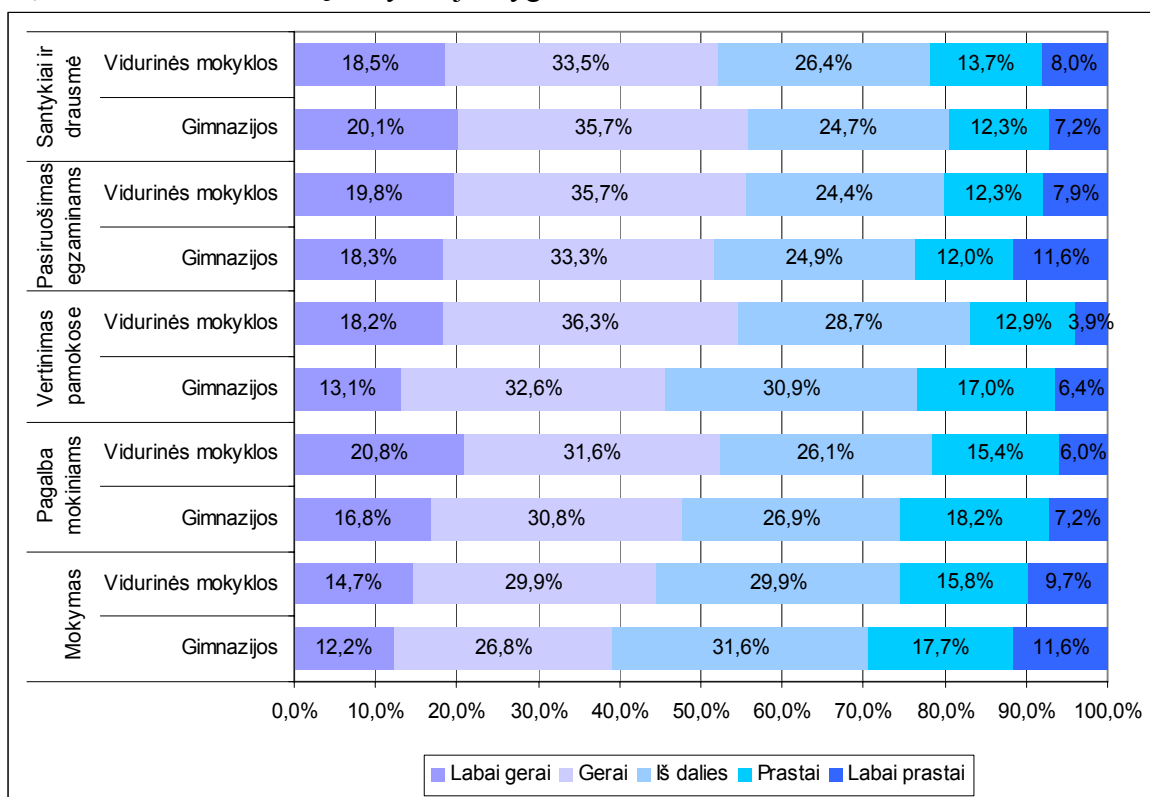

1 pav. Pamokos veiklos sričių vertinimas

Iš apklaustųjų mokinių ypač išsiskiria **silpnai besimokančių 11 klasių vidurinių mokyklų ir 3 klasės gimnazijų** mokinių nuomonė. **Vidutiniškai apie 33 proc.** šių mokinių **prastai vertina** visas pamokos sritis.

Lyginant gimnazistų ir vidurinių mokyklų mokinių nuomones (žr. 2 pav.), galima teigti, kad vidurinių mokyklų mokiniai geriau vertina jų mokytojų pastangas nei gimnazistai gimnazijos mokytojų pastangas **mokymo, pagalbos mokiniams, pasiruošimo egzaminams ir vertinimo pamokoje**

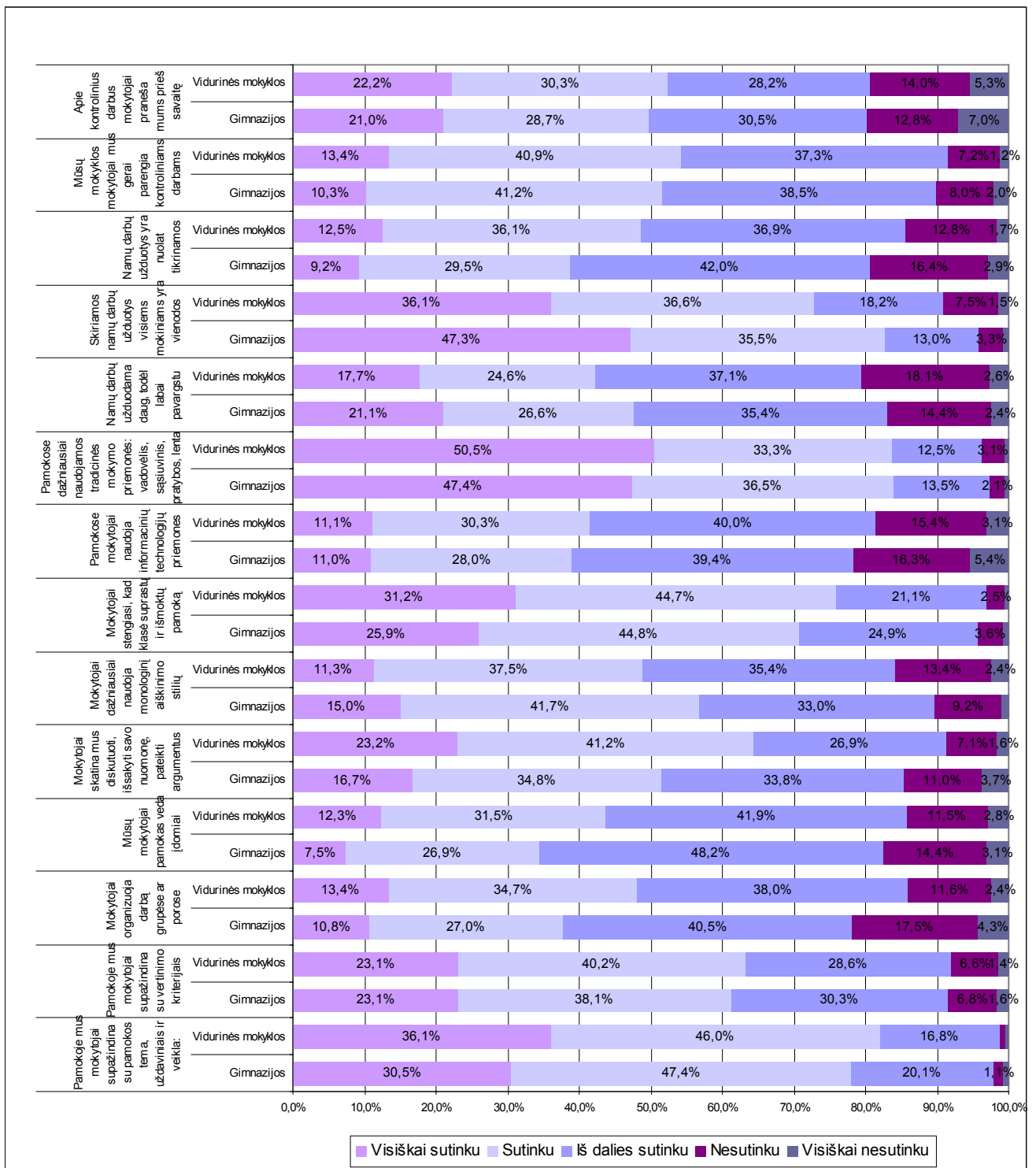
srityse (visi 24 šių sričių teiginiai vidurinių mokyklų mokinių vertinami vidutiniškai 7 proc. geriau nei gimnazistų). Iš to galima prielaida, kad **vidurinių mokyklų mokytojai deda daugiau pastangų nei gimnazijos mokytojai**, kad pamokos mokiniams būtų įdomesnės, aiškesnės, vaizdingesnės. Tačiau **santykių ir drausmės pamokose srityje geriau pasisako gimnazijų mokiniai nei vidurinių mokyklų**. Tikėtina, kad tai lemia mokinių motyvacijos lygis.

2 pav. Pamokos veiklos sričių vertinimas pagal mokyklų tipus

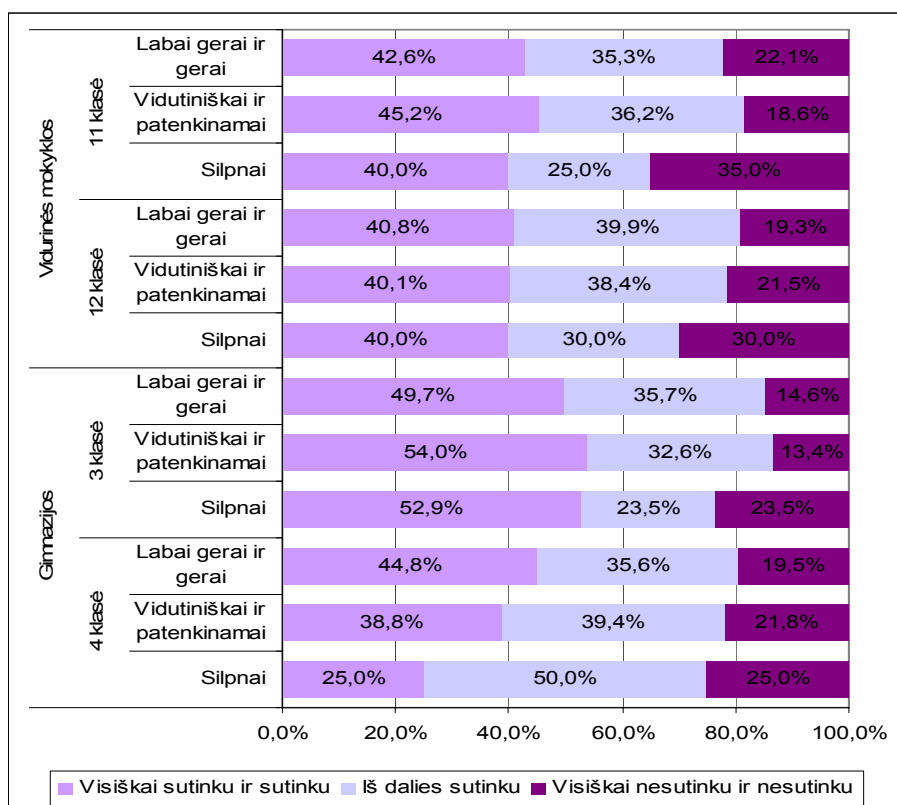
Pavyzdžiui, pamokose mokinius diskutuoti, argumentuoti skatina 64,4 proc. vidurinių mokyklų mokytojų, gimnazijose – 51,5 proc., darbą grupėse ar porose naudoja atitinkamai 48,1 proc. ir 37,8 proc., mokytojų monologinis aiškinimo stilius naudojamas 48,8 proc. vidurinėse mokyklose ir 56,7 proc. gimnazijose, namų darbų užduotys tikrinamos atitinkamai 48,6 proc. ir 38,7 proc., veikla pamokose vertinama žodžiu ar raštu tik 53,7 proc. vidurinėse mokyklose ir 43,8 proc. gimnazijose., vienoda pagalba mokiniams (tos pačios užduotys) skiriama ir gerai besimokantiems, ir silpniesiems mokiniams (taip teigia 59,2 proc. gimnazistų ir 46,2 proc. vidurinių mokyklų ir kt. Tačiau didžioji dauguma mokinių rimtai žiūri į mokymąsi 61,8 proc. gimnazijose ir 55,6 proc. vidurinėse mokyklose ir kt.

Analizuojant mokymo sritį, išryškėjo, kad **mokymas 11-12 klasėse vertinamas patenkinamai**. Mokytojų aiškinimas yra tinkamas, tačiau taikomi mokymo(si) metodai pamokose neskatina mokinių aktyvumo ir efektyvaus mokymosi. Nors mokytojai ir supažindina mokinius su pamokos tema, uždaviniais, veikla (taip teigia 77,9 proc. gimnazistų ir 82,1 proc. vidurinių mokyklų mokinių; žr. 3 pav.), stengiasi, kad mokiniai suprastų ir išmoktų dėstomą medžiagą (atitinkamai 70,7 proc. ir 75,9 proc. mokinių), tačiau vedamos **pamokos yra monotoniškos, neįdomios** (atitinkamai 65,7 proc. ir 56,2 proc. mokinių), **mažai skatinančios bendradarbiauti** (atitinkamai 62,3 proc. ir 52 proc. mokinių), **diskutuoti, išsakyti savo nuomonę ar pateikti argumentus** (atitinkamai 48,5 proc. ir 35,6 proc. mokinių). Mokinių teigimu, mokytojai (48,8 proc. vidurinėse mokyklose ir 56,7 proc. gimnazijose) dažniausiai pamokose naudoja monologinį aiškinimo stilių, **dažniausiai naudoja tradicines mokymo priemones** (taip teigia 84 proc. gimnazistų ir vidurinių mokyklų mokinių) ir nepakankamai informacines technologijas (40 proc.).

3 pav. Mokymo srities vertinimas pagal atskirus veiklos aspektus ir mokyklų tipus

Dauguma mokinių (taip teigia 82,8 proc. gimnazistų ir 72,7 proc. vidurinių mokyklų; žr. 3 pav.) teigia, kad skiriamos namų darbų užduotys visiems mokiniams yra vienodos, daugiau nei pusė apklaustųjų mokinių (61,3 proc. gimnazistų ir 51,4 proc. vidurinių mokyklų) nurodo, jog jos nėra nuolat tikrinamos. Dalis mokinių teigia, kad namų darbų užduodama daug, ir todėl jie pavargsta (atitinkamai 47,7 proc. ir 42,3 proc.). Pažymėtina, kad net labai gerai ir gerai besimokantys mokiniai (42,6 proc. vidurinėse mokyklose ir 49,7 proc. gimnazijose; žr. 4 pav.) teigia, kad namų darbų krūvis yra per didelis ir kelia nuovargį. Todėl, galima teigti, kad **namų darbų užduotys yra per sunkios, nepakankamai tinkamos ir tikslingos, neaiški jų atsiskaitymo ir vertinimo tvarka.**

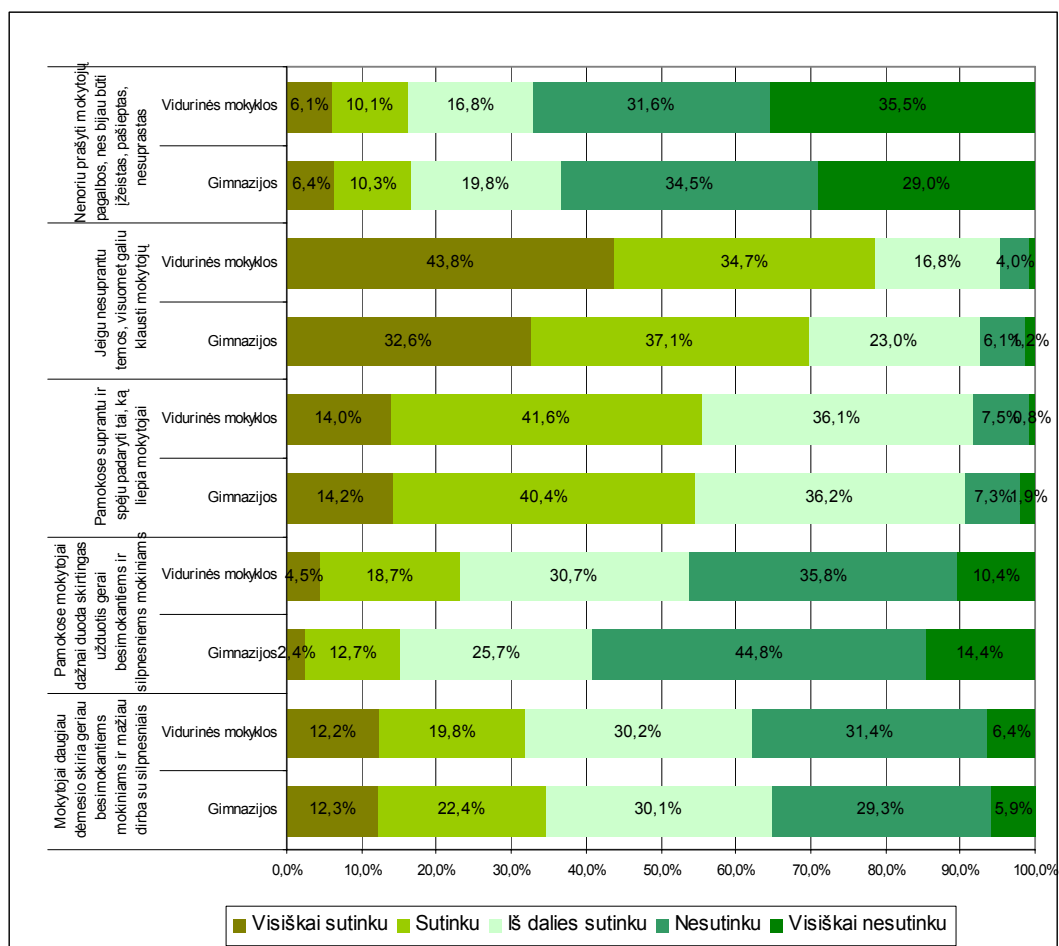

4 pav. Pamokos mokymo srities aspekto „Namų darbų užduodama daug, todėl labai pavargstu“ vertinimas pagal mokyklų tipus, klases ir mokinių mokymąsi

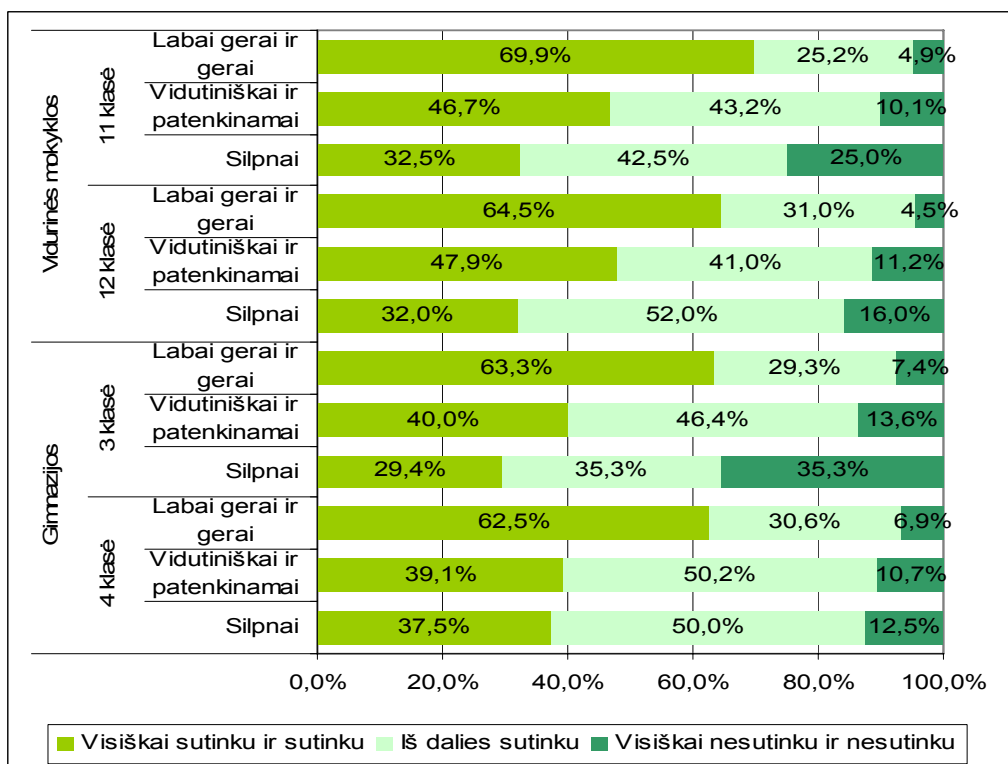
Tik pusė visų apklausoje dalyvavusių mokinių (žr. 3 pav.) teigia, kad mokytojai juos gerai parengia kontroliniams darbams (51,5 proc. gimnazijose ir 54,3 proc. vidurinėse mokyklose), apie kontrolinius informuoja iš anksto (49,7 proc. gimnazijose ir 52,5 proc. vidurinėse mokyklose). Todėl, galima daryti išvadą, kad **kontroliniams darbams skiriamas nepakankamas dėmesys: trūksta skaidrumo, aiškumo, pozityvumo.**

Analizuojant pagalbos mokiniams sritį, galima teigti, kad **ugdymo turinys, veikla ir tempo pamokose nepakankamai diferencijuojamas bei individualizuojamas.** Tyrimo rezultatai rodo (žr. 5 pav.), kad mokiniai visuomet gali paklausti mokytojų dar kartą paaiškinti jiems nesuprantamą informaciją (taip teigia 69,7 proc. gimnazistų ir 78,5 proc. vidurinių mokyklų mokinių), tačiau tik dalis (apie 55 proc.) mokinių supranta ir spėja atlikti mokytojų skirtas užduotis; nenori prašyti mokytojų pagalbos, nes bijo būti nesuprasti ar įžeisti apie 16,5 proc. mokinių. Taip pat mokytojai dažnai duoda tas pačias užduotis gerai besimokantiems ir silpniesiems mokiniams (taip teigia 59,2 proc. gimnazistų ir 46,2 proc. vidurinių mokyklų mokinių), atitinkamai didesnę dėmesį pamokoje skirdami geriau besimokantiems mokiniams nei darbui su silpniesiais.

Pažymėtina, kad vidutiniškai **65 proc. labai gerai ir gerai besimokančių mokinių** pamokose supranta ir spėja padaryti tai, ką liepia mokytojai, **vidutiniškai ir patenkinamai besimokantys** supranta ir spėja atlikti mokytojo nurodymus jau **tik 43 proc., silpnai besimokantys – 33 proc.** (žr. 6 pav.).

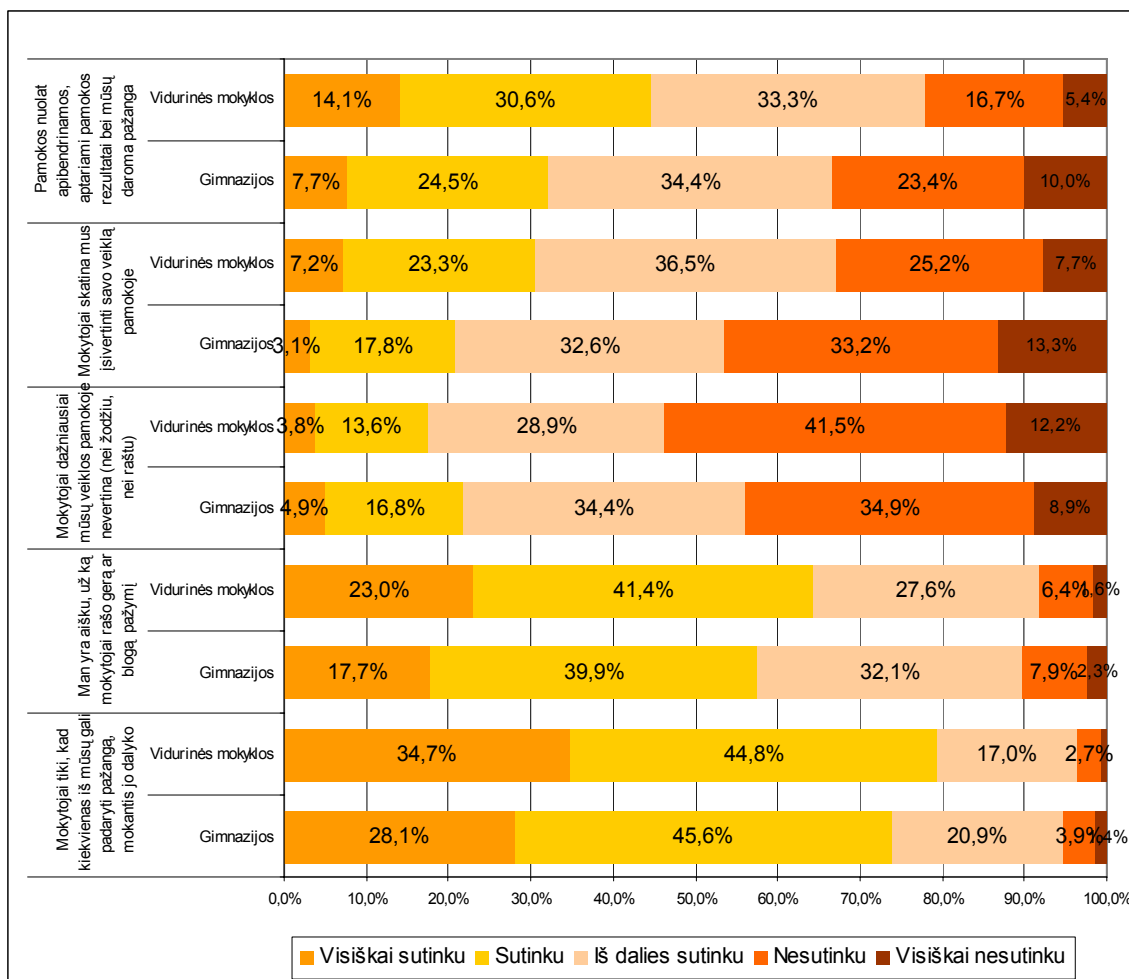

5 pav. Pagalbos mokiniui srities vertinimas pagal atskirus veiklos aspektus ir mokyklų tipus

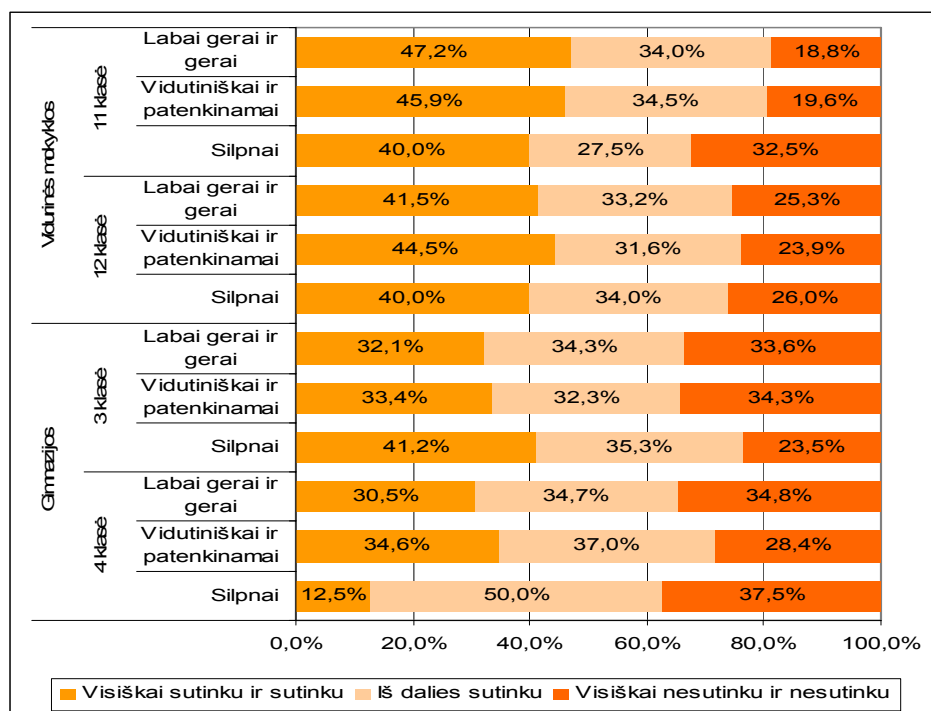
6 pav. Pagalbos mokiniui srities aspekto „Pamokose suprantu ir spėju padaryti tai, ką liepia mokytojai“ vertinimas pagal mokyklų tipus, klases ir mokinių mokymąsi

Analizuojant vertinimo pamokoje sritį, išryškėjo, kad *vertinimas mokyklose yra tik patenkinamas. Jis tik iš dalies padeda mokiniams mokytis, yra pozityvus, konstruktyvus, atviras ir skaidrus*. Nors ir vidurinių mokyklų, ir gimnazijų mokytojai pažįsta mokinius ir tiki jų mokymosi sėkmingumu (76 proc.), tačiau tik dalis mokytojų supažindina mokinius su vertinimo pamokoje kriterijais (57,6 proc. gimnazijose ir 64,4 proc. vidurinėse mokyklose), todėl tik dalis mokinių žino, už ką mokytojai rašo gerą ar blogą pažymį. Mokinių teigimu, jų veikla pamokose vertinama žodžiu ar raštu tik 53,7 proc. vidurinėse mokyklose ir 43,8 proc. gimnazijose. Mokytojai skatina įsivertinti savo veiklą tik 30,5 proc. vidurinėse mokyklose ir 20,9 proc. gimnazijose (žr. 7 pav.).

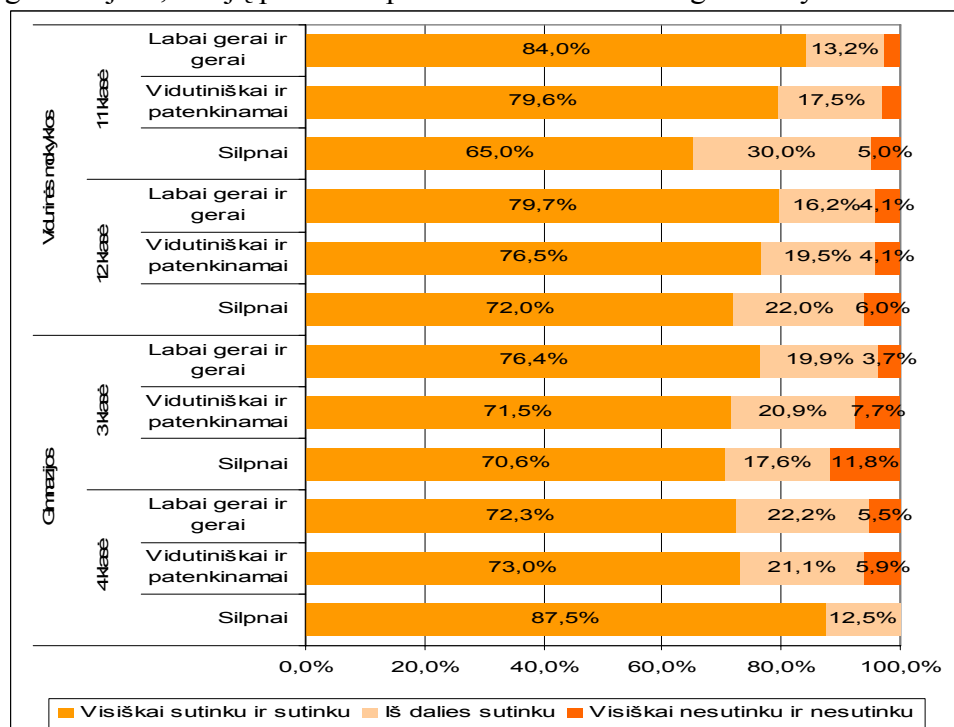
7 pav. Vertinimo srities vertinimas pagal atskirus veiklos aspektus ir mokyklų tipus

Pažymėtina, kad tik dalis 47,2 proc. labai gerai ir gerai bei 45,9 proc. vidutiniškai ir patenkinamai besimokančių vienuoliktų klasių ir 44,5 proc. vidutiniškai ir patenkinamai bei 41,5 proc. labai gerai ir gerai besimokančių dvylikų klasių vidurinių mokyklų mokinių teigia, kad pamokos nuolat apibendrintos, aptariami pamokos rezultatai bei daroma mokinių pažanga. Tačiau gimnazijose šio teiginio procentas žymiai mažesnis – kad pamokos apibendrinamos ir aptariami pamokos rezultatai su mokiniais pasisako tik trečdalis (31 proc.) labai gerai ir gerai bei vidutiniškai ir patenkinamai (33 proc.) besimokančių mokinių (žr. 8 pav.).

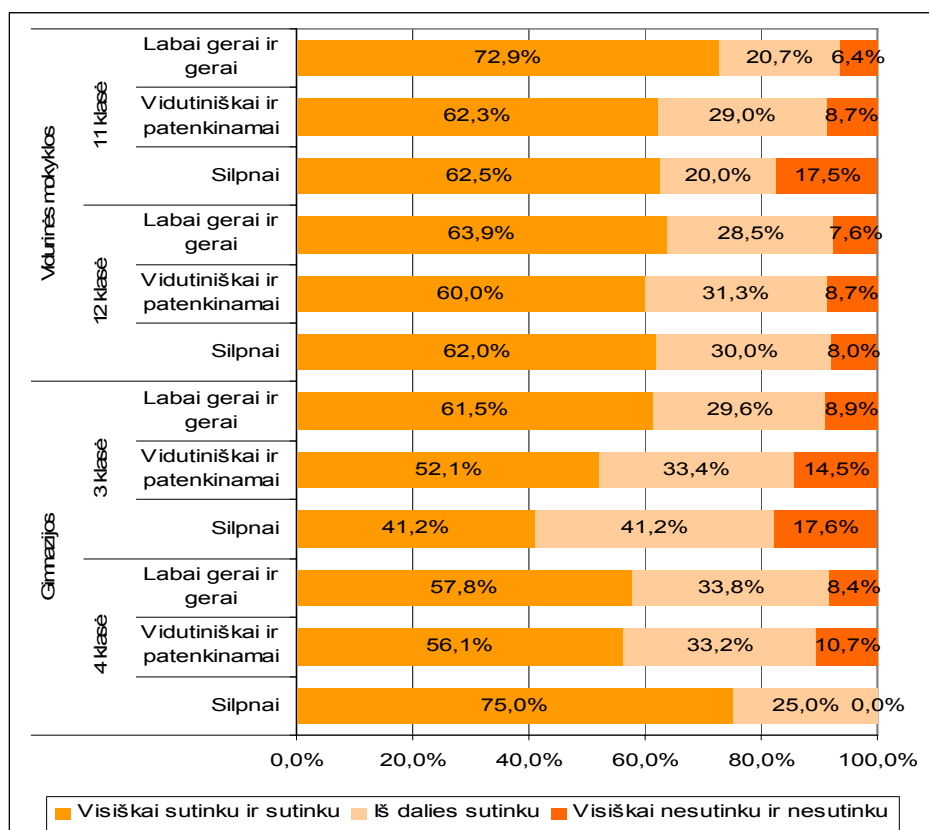

8 pav. Vertinimo srities aspekto „Pamokos nuolat apibendrinamos, aptariami pamokos rezultatai bei mūsų daroma pažanga“ vertinimas pagal mokyklų tipus, klases ir mokinių mokymąsi

Iš tyrimo rezultatų taip pat išryškėjo, kad silpnai besimokantys 4 gimnazijos klasės mokiniai labiausiai pasisako (87,5 proc.) už mokytojų pastangas, kad kiekvienas iš jų gali padaryti pažangą, mokantis tam tikro dalyko nei gerai ar vidutiniškai besimokantieji (žr. 9 pav.). Taip pat šiems mokiniams daugiausiai (75 proc.) yra aišku, už ką mokytojai juos vertina pamokoje (žr. 10 pav.). Tikėtina, kad šiai nuomonei daro įtaką paskutiniai mokymosi metai, ir mokytojai darosi atlaidesni abiturientams, nereikalauja iš jų daug ir juos skatina, ko nepasakysi apie vienuoliktokus vidurinėse mokyklose ir gimnazijose, nes jų pritarimo procentas minėtiems teiginiams yra mažiausias.

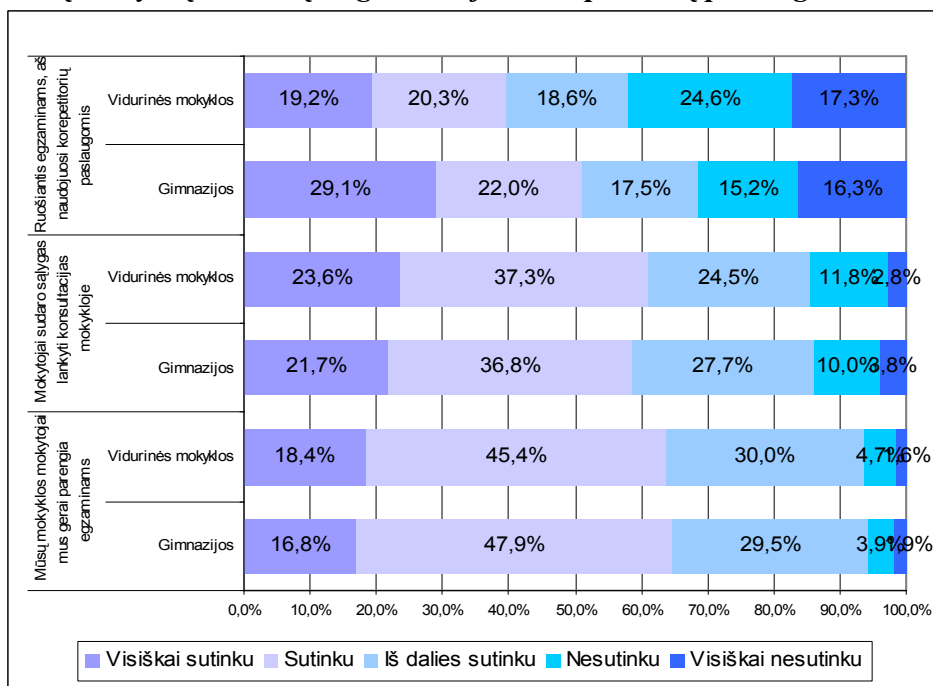

9 pav. Vertinimo srities aspekto „Mokytojai tiki, kad kiekvienas iš mūsų gali padaryti pažangą, mokantis jo dalyko“ vertinimas pagal mokyklų tipus, klases ir mokinių mokymąsi

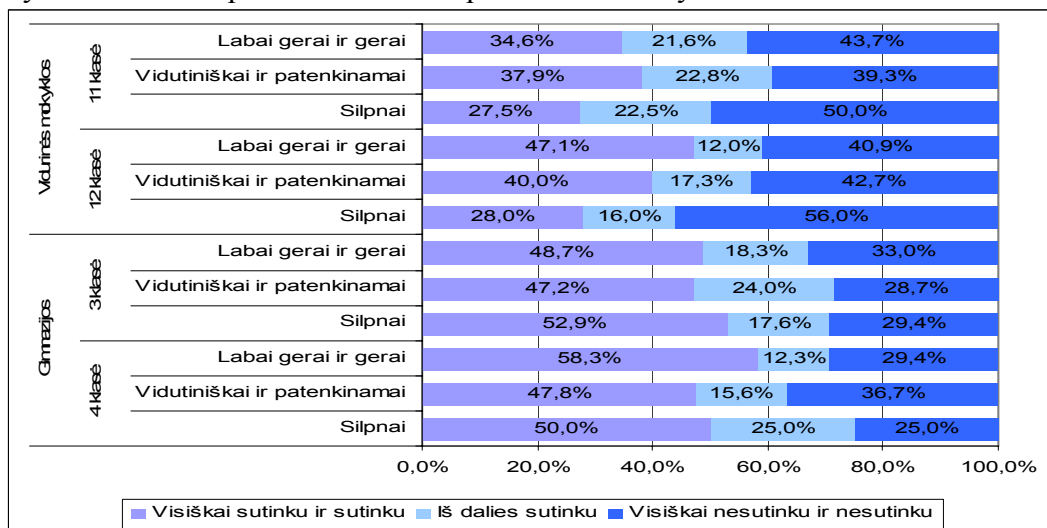
10 pav. Vertinimo srities aspekto „Man yra aišku, už ką mokytojai rašo gerą ar blogą pažymį“ vertinimas pagal mokyklų tipus, klases ir mokinių mokymąsi

Analizuojant pasiruošimo egzaminams sritį, pastebėta, kad ypatingas dėmesys skiriamas šiai sričiai. **Didesnė dalis mokinių yra susirūpinę brandos egzaminais, jaučia stresą ir atsakomybę už mokymosi rezultatus.** Nors didesnė dalis mokytojų stengiasi paruošti mokinius egzaminams (taip teigia 64,7 proc. gimnazistų ir 63,8 proc. vidurinių mokyklų mokinių; žr. 11 pav.) ir sudaro sąlygas lankyti konsultacijas mokykloje (atitinkamai 58,8 proc. ir 60,9 proc.), tačiau **51,1 proc. gimnazistų ir 39,5 proc. vidurinių mokyklų mokinių visgi naudojasi korepetitorių paslaugomis.**

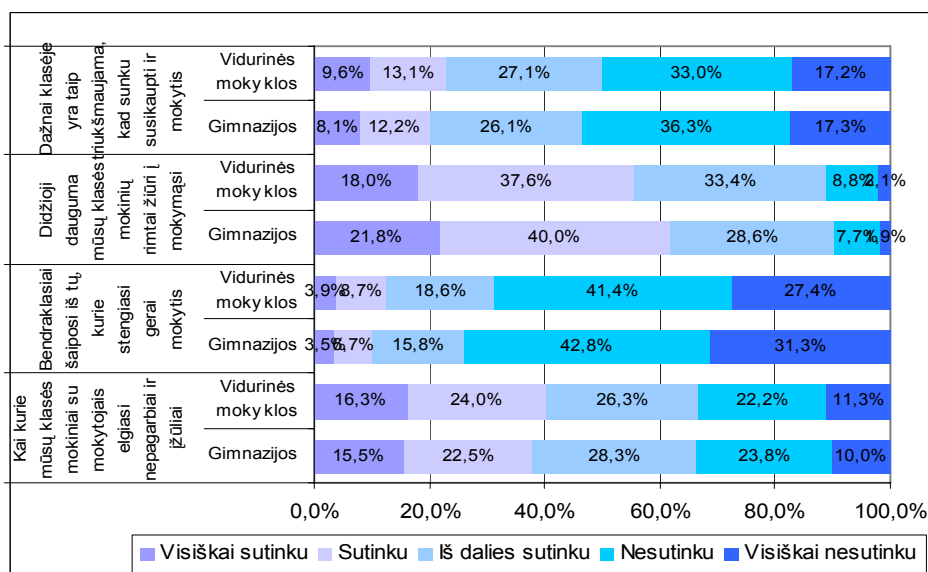
11 pav. Pasiruošimo egzaminams srities vertinimas pagal atskirus veiklos aspektus ir mokyklų tipus

Net *labai gerai ir gerai besimokančių 11 klasės mokinių* vidurinėse mokyklose (72,3 proc.) ir 68,5 proc. gimnazijos 3 klasių mokinių mano, kad mokyklos mokytojai juos gerai paruošia valstybiniams brandos egzaminams, tačiau artėjantys egzaminai jiems jau kelia nerimą, todėl korepetitorių paslaugomis naudojasi 34,6 proc. vienuoliktokų vidurinėse mokyklose ir 48,7 proc. gimnazijose (žr. 12 pav.). *Labai gerai ir gerai besimokančių 12 klasės ir 4 gimnazijos klasių mokinių* mokytojų pagalbą ruošiantis egzaminams vertina 10 proc. mažiau nei vienuoliktokai ir korepetitorių paslaugomis naudojasi daugiau – 47,1 proc. vidurinėse mokyklose bei 58,3 proc. gimnazijose (žr. 12 pav.). Pažymėtina, kad korepetitorių paslaugomis daugiausiai naudojasi labai gerai ir gerai besimokantys mokiniai nei patenkinamai ir silpnai besimokantys mokiniai.

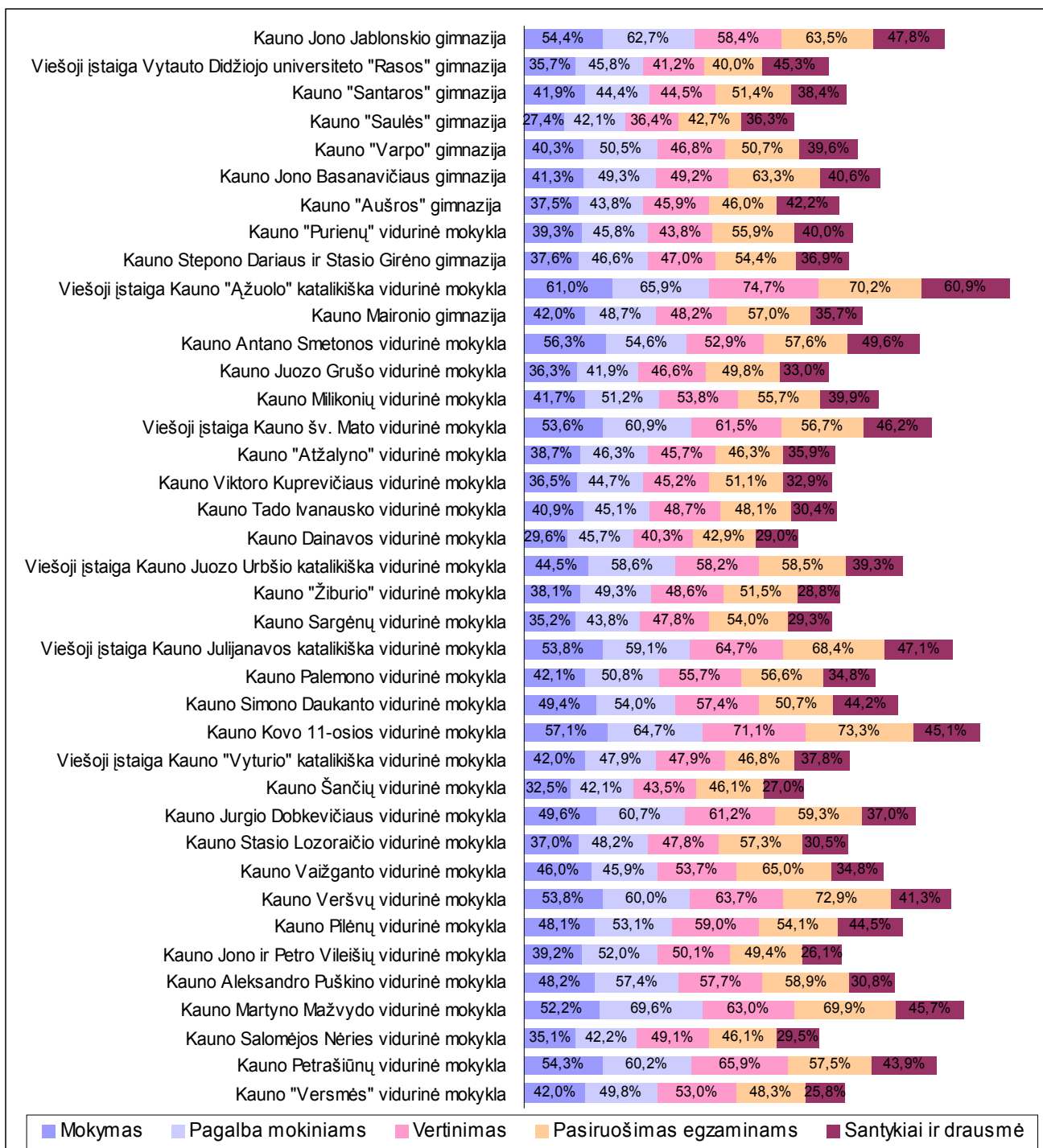
12 pav. Pasiruošimo egzaminams srities aspekto „Ruošiantis egzaminams, aš naudojuosi korepetitorių paslaugomis“ vertinimas pagal mokyklų tipus, klases ir mokinių mokymąsi

Analizuojant santykių ir drausmės pamokoje sritį, galima teigti, kad mokinių motyvacijos lygis tiesiogiai proporcingas santykių ir drausmės pamokoje lygiui. **Mokiniai pakankamai gerai vertina savo požiūrį į mokymąsi, santykius ir drausmę pamokoje.** Tyrimo rezultatai (žr. 13 pav.) rodo, kad didesnė dalis mokinių (55,6 proc. vidurinėse mokyklose ir 61,8 proc. gimnazijose) rimtai žiūri į mokymąsi, dauguma mokinių (68,8 proc. vidurinėse mokyklose ir 74,1 proc. gimnazijose) nesišaiपो iš tų, kurie stengiasi gerai mokytis. Mokiniai teigia, kad dalyje pamokų (22,7 proc. vidurinėse mokyklose ir 20,3 proc. gimnazijose) yra triukšmaujama ir jiems sunku susikaupti, dalyje pamokų išryškėja kai kurių mokinių nepagarbus ir įžūlus elgesys su mokytojais (40,3 proc. vidurinėse mokyklose ir 38 proc. gimnazijose).

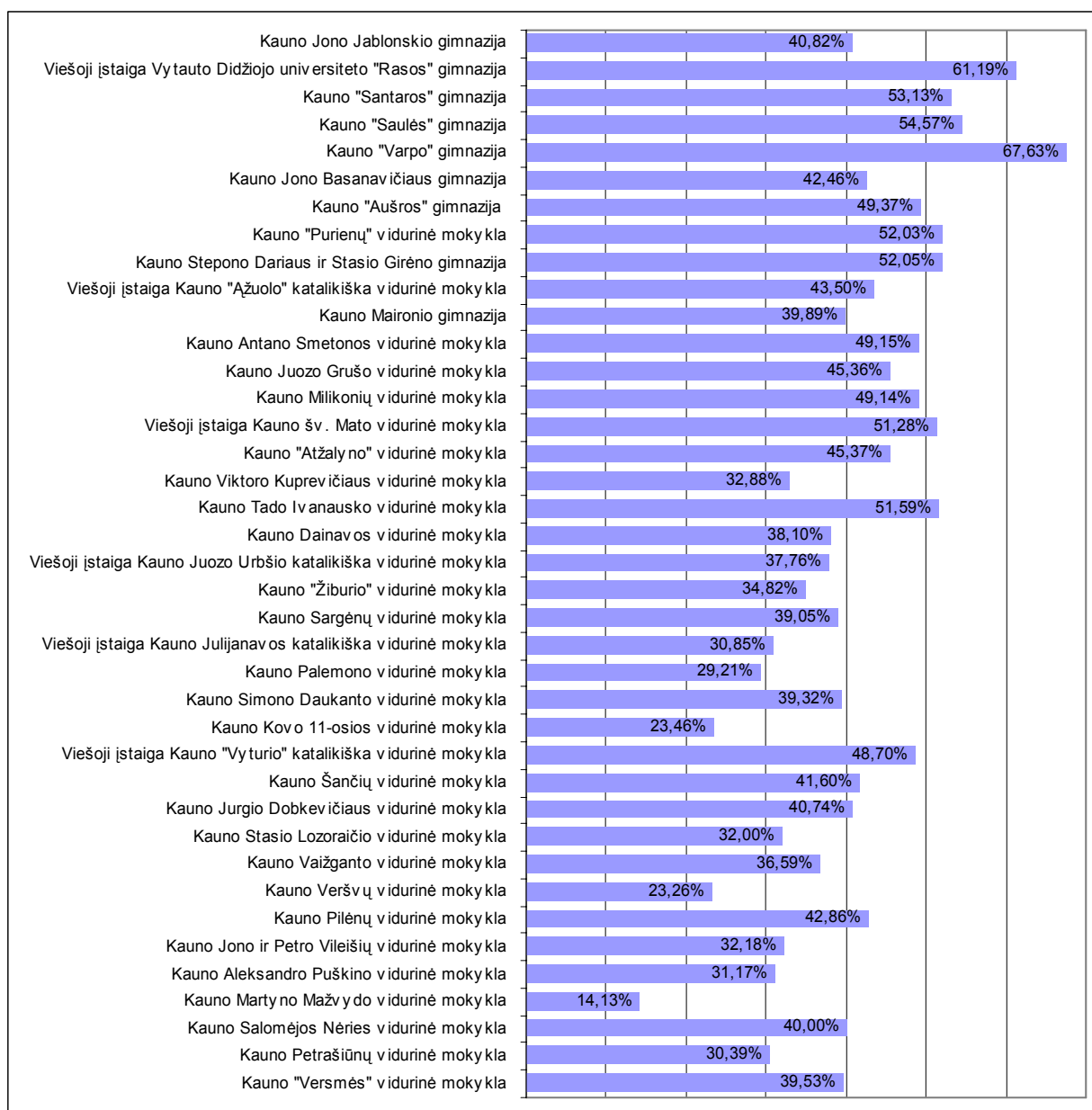

13 pav. Santykių ir drausmės srities vertinimas pagal atskirus veiklos aspektus ir mokyklų tipus

Bendras visų sričių vertinimas, atliktas pagal bendrą mokinių pritarimo teiginiui procentą, atskirose mokyklose, išreitinguotose pagal 5 metų VBE rezultatus, pateiktas 14 paveiksle. Įdomu pažymėti, kad dauguma mokyklų, kuriose tam tikri pamokos organizavimo aspektai yra vertinami geriau, nepatenka į geriausių mokyklų 15-uką Kaune (išskyrus J. Jablonskio gimnaziją, VšĮ „Ąžuolo“ katalikišką, A. Smetonos ir Šv. Mato vidurines mokyklas). Tačiau taip pat yra svarbu tai, kad mokyklose, kurios patenka į geriausiųjų 15-uką (išskyrus minėtas mokyklas), sričių „Mokymas“, „Pagalba mokiniams“, „Vertinimas“, „Pasiruošimas egzaminams“, „Santykiai ir drausmė“ vertinimas yra nepakankamai teigiamas nei kitose mokyklose. Todėl, galima manyti, kad *šių mokyklų aukštą reitingo vietą lemia ne tik mokyklos pridedamoji vertė, bet ir stipri mokinių mokymosi motyvacija bei didelis korepetitorių vaidmuo* (žr. 15 pav.).

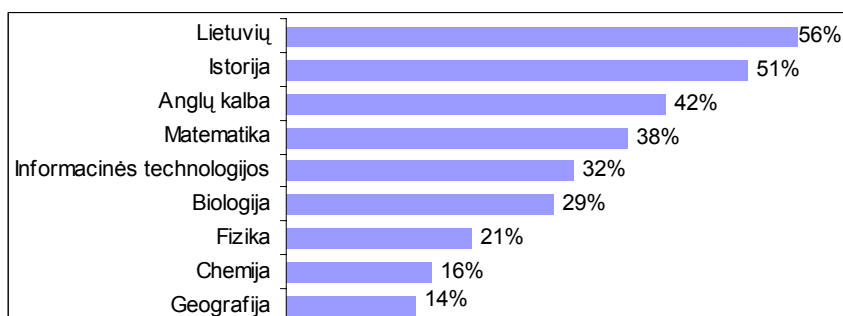

14 pav. Visų sričių vertinimas atskirose mokyklose pagal mokyklos reitingo vietą

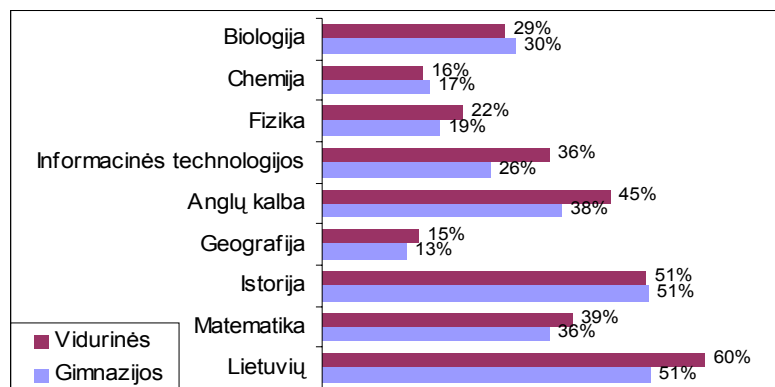
15 pav. Naudojimasis korepetitorių paslaugomis mokyklų reitingo kontekste

Išanalizavus mokomųjų dalykų populiarumą pagal jų pamokų organizavimo įdomumą (žr. 16 pav.), mokinių apklausos rezultatai rodo, kad tiek gimnazijose, tiek vidurinėse mokyklose **mokiniams labiausiai patinka lietuvių k.** (56 proc.), **istorija** (51 proc.) ir **anglų kalba** (42 proc.), **mažiausiai patinka geografija** (14 proc.), **chemija** (16 proc.) ir **fizika** (21 proc.).

16 pav. Mokomųjų dalykų pasiskirstymas pagal pamokų įdomumą (mokinių nuomonė)

Taip pat pastebėta, kad vidurinėse mokyklose mokinių teigiamo pritarimo procentas mokomiesiems dalykams yra didesnis nei gimnazijose (žr. 17 pav.). Tai dar kartą patvirtina tyrimo rezultatus, kad **vidurinėse mokyklose mokytojai daugiau stengiasi ir įdomiau organizuoja pamokas nei gimnazijose**. Įdomu pažymėti ir tai, kad gimnazistams biologija patinka labiau už informacines technologijas, tačiau vidurinėse mokyklose atvirkščiai – mokiniai pirmenybę teikia informacinėms technologijoms nei biologijai.

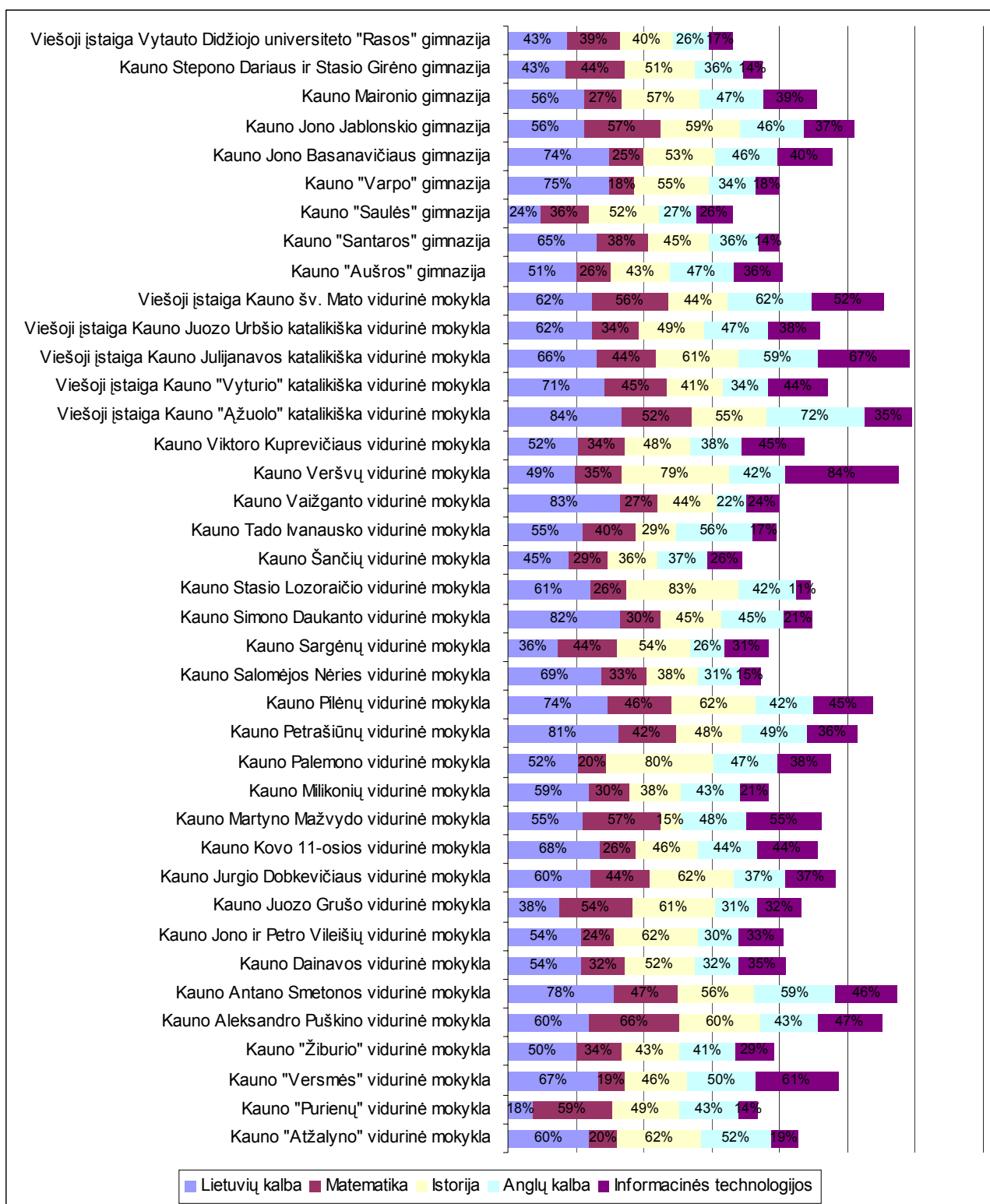

17 pav. Mokomųjų dalykų palyginimas pagal mokyklų tipus (mokinių nuomonė)

18 paveiksle galima stebėti mokomųjų dalykų populiarumą atskirose mokyklose. Pavyzdžiui, 6 vidurinėse mokyklose (VšĮ šv. Mato, VšĮ Julijanavos katalikiškoje, VšĮ „Ąžuolo“ katalikiškoje, A. Smetonos ir A. Puškino) mokinių nuomonė dėl dalykų populiarumo pasiskirsto vienodai visiems dalykams, t. y. mokiniai teigia, kad dauguma šių dalykų pamokų organizuojamos įdomiai, veikla skatina mokytis, įsivertinti, pamokose naudojamos informacinės technologijos. Tačiau daugelyje mokyklų galima išskirti dominuojančius dalykus. Pavyzdžiui, Veršvų vidurinėje mokykloje mokiniams labiausiai patinka informacinės technologijos (84 proc.) ir istorija (79 proc.), lietuvių k. - VšĮ „Ąžuolo“ katalikiškoje (84 proc.), Vaižganto (83 proc.), S. Daukanto (82 proc.), Petrašiūnų (81 proc.), A. Smetonos (78 proc.) vidurinėse mokyklose, T. Ivanausko vidurinėje – anglų k. (56 proc.) ir lietuvių k. (55 proc.), istorija – „Saulės“ gimnazijoje (52 proc.), S. Lozoraičio (83 proc.), Palemono (80 proc.), matematika - „Purienų“ (59 proc.) vidurinėse mokyklose ir kt. Pagal nepopuliariausius dalykus taip pat galima išryškinti atskiras mokyklas. Pavyzdžiui, lietuvių k. „Saulės“ gimnazijoje patinka tik 24 proc. mokinių, „Purienų“ vidurinėje - 18 proc.; matematika „Atžalyno“ ir Palemono vidurinėse mokyklose patinka tik 20 proc. mokinių, „Versmės“ – 19 proc., J. ir P. Vileišių – 24 proc., „Varpo“ gimnazijoje – 18 proc., istorija nepopuliari M. Mažvydo vidurinėje mokykloje (15 proc.), anglų kalba – Vaižganto (22 proc.) ir Sargėnų (26 proc.) vidurinėse mokyklose, informacinės technologijos – VDU „Rasos“ (17 proc.), S. Dariaus ir S. Girėno (14 proc.), „Varpo“ (16 proc.), „Santaros“ (14 proc.) gimnazijose bei S. Lozoraičio (11 proc.), T. Ivanausko (17 proc.), S. Nėries (15 proc.), „Purienų“ (14 proc.) vidurinėse mokyklose.

Tyrimo metu, vykdant mokinių apklausą, taip pat buvo vykdoma ir pamokų stebėseną pasirinktose mokyklose. *Išanalizavus pamokų stebėsenos rezultatus, galima teigti, kad stebėsenos rezultatai yra adekvatūs atliktos mokinių apklausos rezultatams.* Išryškėjo, kad pamokos organizavimas taip pat yra tobulintina veikla mokinių ugdymo procese. Mokytojų veikla pamokoje mokymo srityje (prasčiausi rezultatai) teigiamai įvertinta 57,5 proc. pamokų, vertinimo srityje – 58 proc., pagalbos mokiniui srityje – 59,5 proc., santykių ir drausmės (geriausi rezultatai) srityje – 75 proc. Bendras stebėtų pamokų vidutinis teigiamas įvertinimo procentas sudaro 62,5.

Šias išvadas patvirtina ir mokyklų išorės vertinimo rezultatai, gauti įvertinus 14 Kauno miesto bendrojo lavinimo mokyklų.

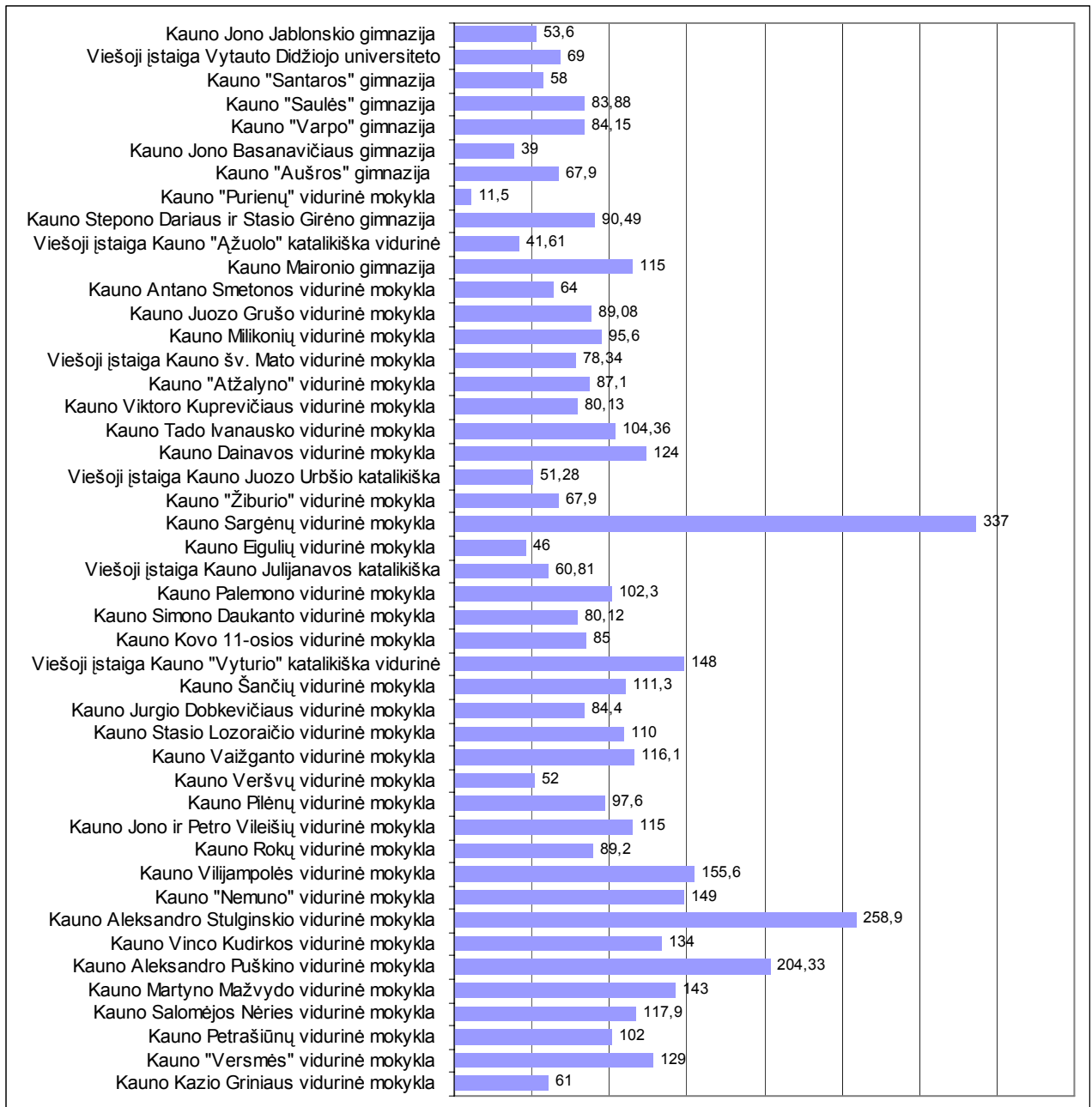

18 pav. Mokomųjų dalykų palyginimas atskirose mokyklose (mokinių nuomonė)

Kaip jau buvo minėta tyrimo metodikoje, šiuo tyrimu taip pat norėta išsiaiškinti, kokią įtaką mokinių brandos egzaminų rezultatams, t. y. mokyklos reitingui pagal 5 metų (2005-2009 m.) VBE rezultatus, mokinių lankomumo, pažangumo ir mokytojų kvalifikacijos veiksniai.

19 paveiksle pavaizduotos mokyklos, išreitinguotos pagal 5 metų VBE rezultatus, ir mokinių lankomumo duomenys 2008/2009 mokslo metais pagal bendrą praleidžiamų pamokų skaičių 1 mokiniui. Pastebėta, kad kuo prastesnis mokinių lankomumas, tuo žemesnis mokyklos reitingas. Daugiausiai pamokų praleidžiama Sargėnų (1 mokiniui tenka 337 pamokos per mokslo metus), A.

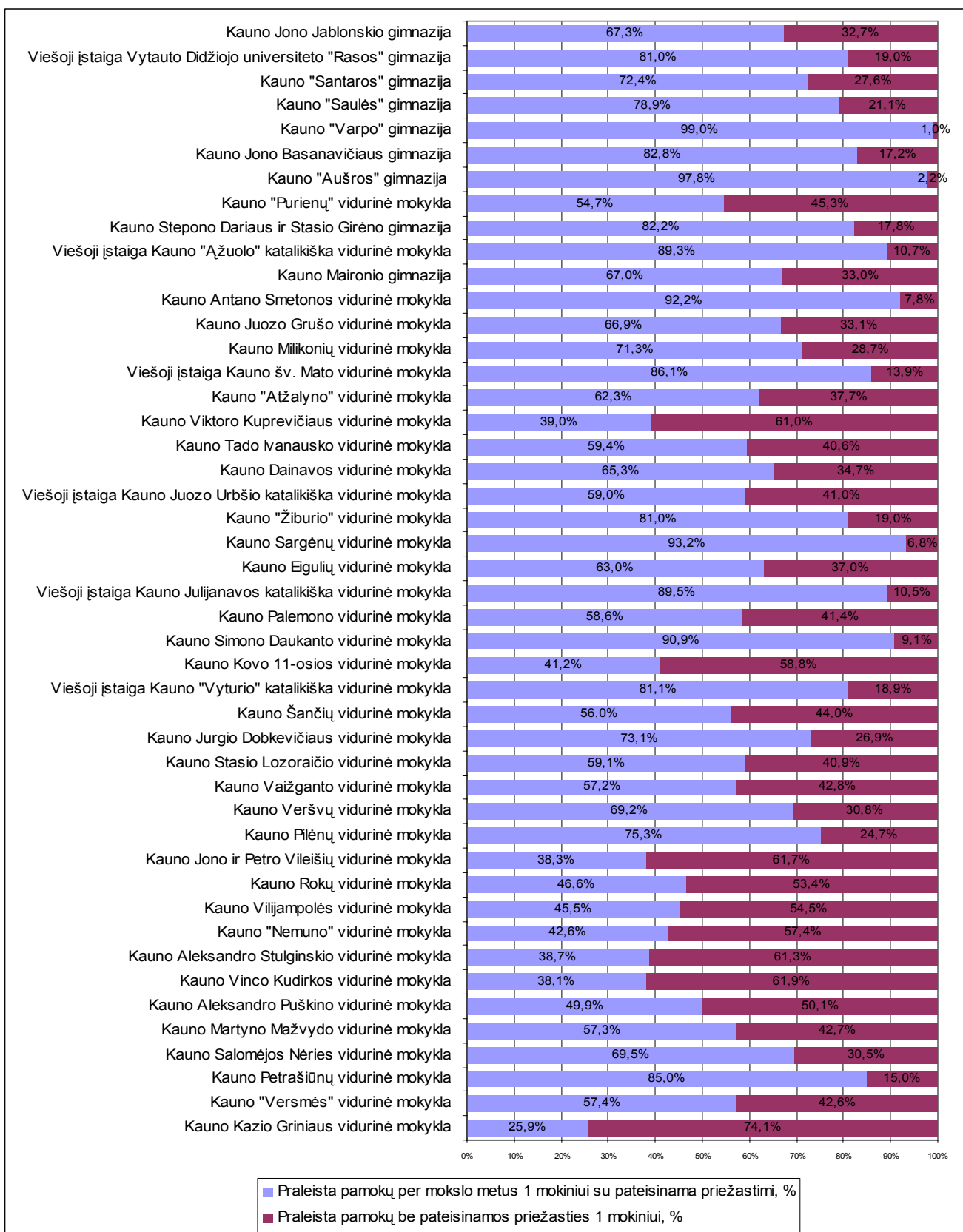
Stulginskio (1 mokiniui – 258,9), A. Puškino (1 mokiniui – 204,3), Vilijampolės (1 mokiniui – 155,6), „Nemuno“ (1 mokiniui – 149) ir VšĮ „Vyturio“ katalikiškoje (1 mokiniui – 148) vidurinėse mokyklose.

19 pav. *Praleidžiamų pamokų skaičius 1 mokiniui mokyklų reitingo kontekste*

20 paveiksle pateiktas mokinių lankomumas pagal pateisinamas ir nepateisinamas pamokas 1 mokiniui. Išryškėjo, kad kuo didesnis mokinių praleidžiamų pamokų skaičius be pateisinamos priežasties, tuo blogesnis mokyklos reitingas, t. y. tuo blogesni VBE rezultatai (išimtis 6 mokyklos).

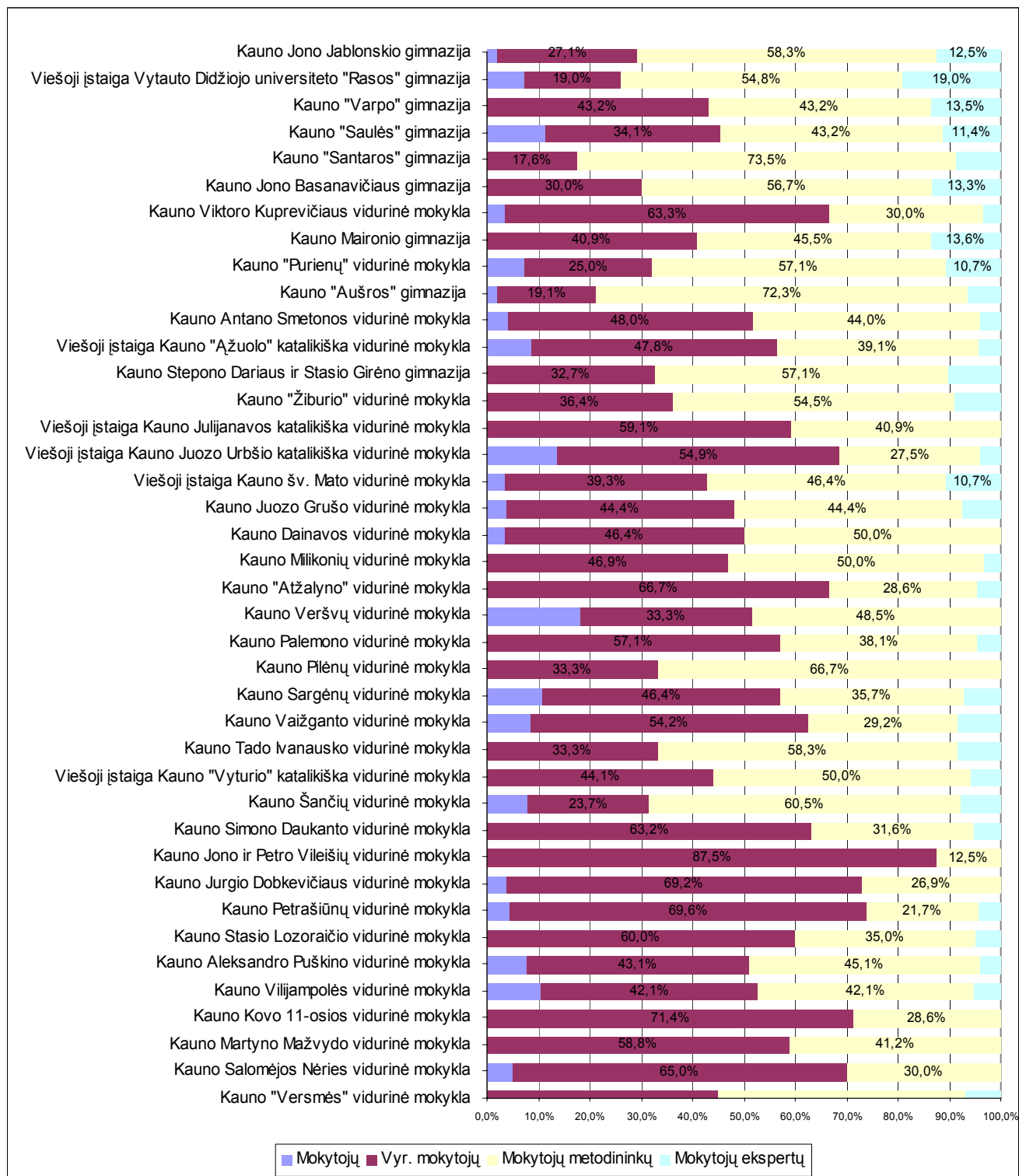
Pažymėtina, kad kai kuriose mokyklose, kur praleidžiamų pamokų skaičius vienam mokiniui be pateisinamos priežasties yra pakankamai didelis („Purienų“ vidurinėje – 45,3 proc., V. Kuprevičiaus – 61 proc.), tačiau mokyklos reitingo vieta yra pakankamai aukšta (atitinkamai 8 ir 18). Taip pat stebimas ir atvirkštinis atvejis, kai kuriose mokyklose, nors ir praleidžiamų pamokų skaičius vienam mokiniui be pateisinamos priežasties yra mažas (Sargėnų – 6,8 proc., S. Daukanto – 9,1 proc., VšĮ Julijanavos katalikiškoje – 10,5 proc. ir Petrašiūnų – 15 proc.), tačiau reitingo vieta nėra aukšta (atitinkamai 24, 28, 26 ir 46).

20 pav. Pateisinamų ir nepateisinamų pamokų santykis mokyklų reitingo kontekste

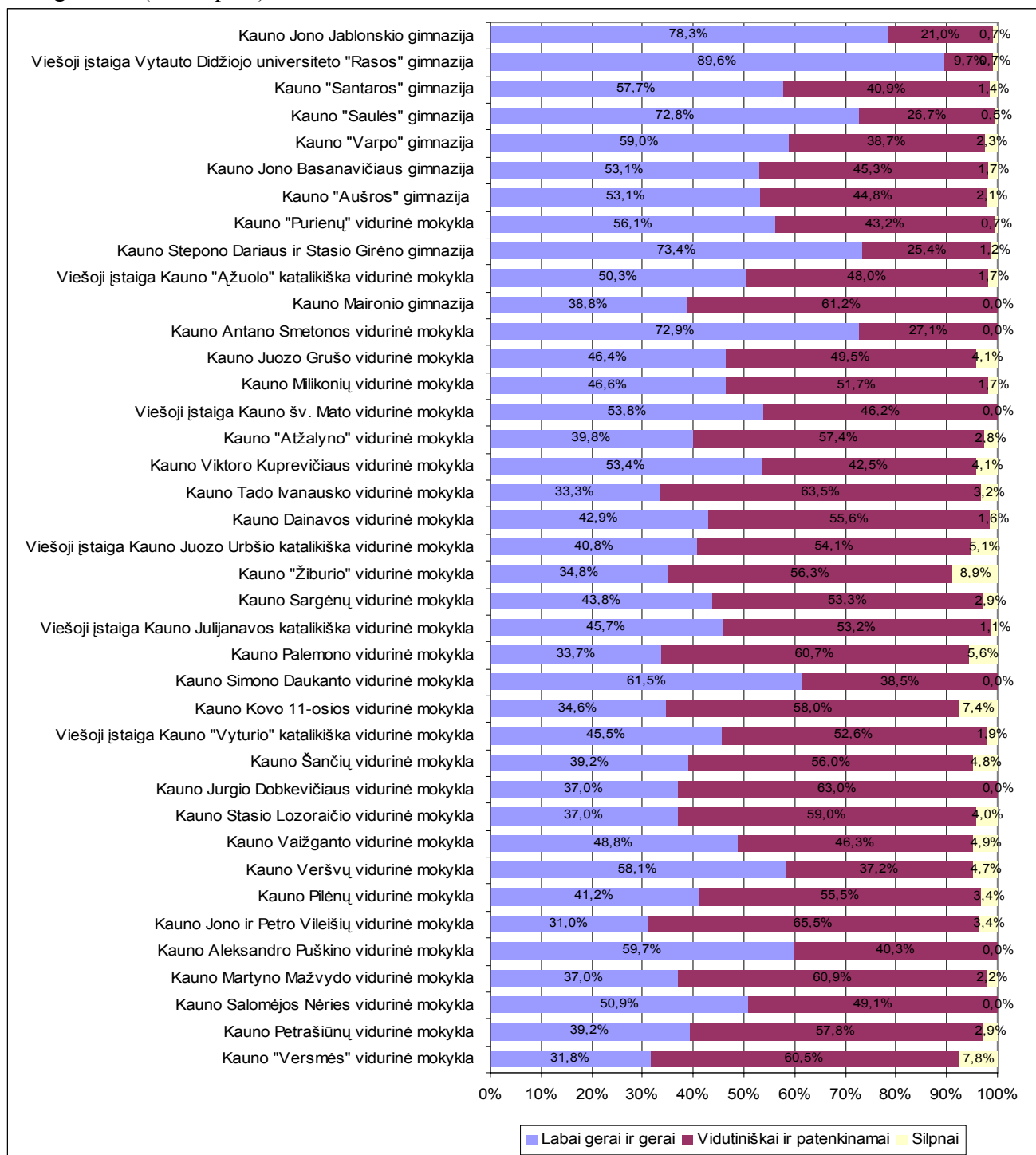
Lyginant 2007/2008 m. m. ir 2008/2009 m. m. 11-12 klasių lankomumo ir 2008 m. bei 2009 m. valstybinių brandos egzaminų rezultatus, išryškėjo, kad mokinių lankomumas daro įtaką VBE išlaikymo rezultatams. Pagerėjus mokinių lankomumui 20 proc. (nuo 48 proc. 2007/2008 m. m. iki 28 proc. 2008/2009 m. m. - praleidžiančių pamokas be pateisinamos priežasties), VBE išlaikymo kokybė pagerėjo 2,5 proc. (nuo 91,6 proc. 2008 m. iki 94,1 proc. 2009 m.).

Analizuojant VBE rezultatų priklausomybę nuo mokytojų amžiaus ir kvalifikacijos miesto lygmeniu, pastebėta, kad VBE rezultatai nuo mokytojų amžiaus nepriklauso, tačiau mokytojų kvalifikacija daro įtaką VBE rezultatams. **Kuo aukštesnė mokytojų kvalifikacija, tuo geresni VBE rezultatai** (žr. 21 pav.). Pažymėtina, kad iš 48 mokyklų 6 mokykloms (Veršvų, Tado Ivanausko, „Žiburio“, VšĮ „Vyturio“ katalikiškai, Šančių, Pilėnų) ši priklausomybė yra atvirkštinė ir kelia susirūpinimą. Įdomu pastebėti, kad VšĮ „Ažuolo“ katalikiškoje vidurinėje mokykloje mokytojų kvalifikacija nėra labai aukšta, tačiau egzaminų rezultatai yra geri, ir mokykla patenka į stipriausių Kauno miesto mokyklų dešimtuką pagal VBE rezultatus.

21 pav. Mokytojų kvalifikacijos įtaka mokyklų reitingo kontekste

Analizuojant mokinių pažangumo, kuris buvo vertinamas pagal 3 mokymosi lygius: mokosi labai gerai ir gerai (8-10), mokosi vidutiniškai ir patenkinamai (6-7), mokosi silpnai (4-5), įtaką mokyklos reitingavimui, išryškėjo, kad kuo didesnis mokinių pažangumas, tuo geresnė mokyklos reitingo vieta (žr. 22 pav.).

22 pav. Mokinių pažangumo įtaka mokyklų reitingo kontekste

Abejonių kyla dėl mokinių pažangumo vertinimo atskirose mokyklose - tai S. Nėries, A. Puškino, Veršvų, Vaižganto, S. Daukanto, V. Kuprevičiaus vidurinėse mokyklose. Šiose mokyklose mokinių pažangumas pakankamai aukštas, tačiau mokyklos vieta pagal VBE 5 metų (2005-2009 m.) rezultatus nėra aukšta – mokyklos nepapuoia į stipriausiųjų 15-uką, kaip kitos mokyklos, turinčios panašų ar net mažesnę mokinių pažangumo procentą. Arba pastebėtas ir atvirkštinis variantas. Pvz., Maironio gimnazijoje mokinių pažangumas siekia 38,8 proc., tačiau pagal 5 metų VBE rezultatus ši gimnazija užima 11 vietą. Viena iš priežasčių – mokinių pervertinimas ar neįvertinimas.

TYRIMO IŠVADOS

1. Tyrime dalyvavo **5194** 11-12 klasių **mokiniai** (t. y. **73 proc.** nuo bendro tose klasėse esančių mokinių skaičiaus).
2. Pagal mokymosi rezultatus daugiausiai dalyvavo - **41 proc. gerai** (įvertinimai 8-9) ir **37 proc. vidutiniškai** (įvertinimai 6-7) - besimokančių mokinių.
3. **Mokiniams labiausiai patinka lietuvių k.** (56 proc.), **istorijos** (51 proc.) ir **anglų k.** (42 proc.) pamokos, **mažiausiai patinka geografija** (14 proc.), **chemija** (16 proc.) ir **fizika** (21 proc.).
4. Iš vertintų 5 pamokos veiklos sričių, **mokymo sritis** mokinių nuomone įvertinta **prasčiausiai** (patenkinamai ir prastai – 58 proc.). **Geriausiai** vertinamos 2 sritys: **pasiruošimas egzaminams** (labai gerai ir gerai vertina 53,8 proc.) bei **santykiai ir drausmė** (labai gerai ir gerai vertina 53,7 proc.).
5. Analizuojant mokymo sritį, išryškėjo, kad **mokymas 11-12 klasėse vertinamas patenkinamai**. Mokytojų aiškinimas yra tinkamas, tačiau taikomi mokymo(si) metodai pamokose neskatina mokinių aktyvumo ir efektyvaus mokymosi, vedamos pamokos neįdomios, monotoniškos (61 proc.), mažai skatinančios bendradarbiauti (57 proc.), diskutuoti ir argumentuoti (42 proc.).
6. **Silpnai besimokantys** vidurinių mokyklų **11 klasių ir 3 klasės** gimnazijų mokiniai (vidutiniškai apie **33 proc.**) **prastai vertina** visas pamokos sritis.
7. **Vidurinių mokyklų mokytojai** deda **daugiau pastangų** nei gimnazijos mokytojai, kad pamokos mokiniams būtų įdomesnės, aiškesnės, vaizdingesnės **mokymo, pagalbos mokiniams, pasiruošimo egzaminams ir vertinimo pamokoje srityse**, tačiau **santykių ir drausmės srityje geriau pasisako gimnazijų mokiniai** nei vidurinių mokyklų.
8. **Namų darbų užduotys** yra **per sunkios (45 proc.)**, nepakankamai tinkamos ir tikslingos, **neaiški jų atsiskaitymo ir vertinimo tvarka (56 proc.)**.
9. **Kontroliniams darbams** skiriamas nepakankamas dėmesys: **trūksta skaidrumo, aiškumo, pozityvumo (51 proc.)**.
10. Analizuojant pagalbos mokiniams sritį, galima teigti, kad **ugdymo turinys, veikla ir tempas pamokose nepakankamai diferencijuojamas bei individualizuojamas (53 proc.)**.
11. Analizuojant vertinimo pamokoje sritį, išryškėjo, kad **vertinimas mokyklose yra tik patenkinamas (61 proc.)**. Jis tik iš dalies padeda mokiniams mokytis, yra pozityvus, konstruktyvus, atviras ir skaidrus.
12. Analizuojant pasiruošimo egzaminams sritį, pastebėta, didesnė dalis mokinių yra susirūpinę brandos egzaminais, jaučia stresą ir atsakomybę už mokymosi rezultatus. **51,1 proc. gimnazistų ir 39,5 proc. vidurinių mokyklų mokinių naudojami korepetitorių paslaugomis**. Korepetitorių paslaugomis daugiausiai naudojami labai gerai ir gerai besimokantys mokiniai nei patenkinamai ir silpnai besimokantys mokiniai.
13. Analizuojant santykių ir drausmės pamokoje sritį, galima teigti, kad mokinių motyvacijos lygis tiesiogiai proporcingas santykių ir drausmės pamokoje lygiui. **59 proc. mokinių pakankamai gerai vertina savo požiūrį į mokymąsi, santykius ir drausmę pamokoje**.
14. Pamokų organizavimo kokybė daro įtaką mokyklos reitingui. Esant nepakankamam pamokos veiklos kokybės vertinimui, galima manyti, kad **mokyklų aukštą reitingo vietą (mokyklų 15-ukas) lemia ne tik mokyklos pridedamoji vertė, bet ir stipri mokinių mokymosi motyvacija bei didelis korepetitorių vaidmuo**.
15. Išanalizavus pamokų stebėsenos rezultatus (išorės stebėtojų ir vertintojų), galima teigti, kad **stebėsenos rezultatai yra adekvatūs atliktos mokinių apklausos rezultatams**. Išorės stebėtojų ir vertintojų nuomone, pamokos organizavimas taip pat yra tobulintina veikla mokinių ugdymo procese.
16. Mokinių lankomumas daro įtaką VBE išlaikymo rezultatams. Kuo didesnis mokinių praleidžiamų pamokų skaičius, tuo blogesnis mokyklos reitingas, t. y. tuo blogesni VBE rezultatai. Galima teigti, kad **pagerėjus mokinių lankomumui 20 proc.** (nuo 48 proc. iki 28 proc. – praleistų pamokų skaičius be pateisinamos priežasties), **VBE išlaikymo kokybė pagerėjo 2,5 proc.** (nuo 91,6 proc. iki 94,1 proc.).
17. **VBE rezultatai nuo mokytojų amžiaus nepriklauso**, tačiau mokytojų kvalifikacija daro įtaką VBE rezultatams. Kuo **aukštesnė mokytojų kvalifikacija, tuo geresni VBE rezultatai**.
18. Mokinių pažangumas daro įtaką mokyklos reitingui. **Kuo didesnis mokinių pažangumas, tuo geresnė mokyklos reitingo vieta**.

TYRIMO REKOMENDACIJOS

1. Mokymo srityje mokytojai turėtų skirti pakankamai dėmesio mokinių mokymosi poreikiams, tinkamai taikyti įvairius mokymo stilius (klausymas, kalbėjimas, teksto analizė, vaizdinės priemonės ir kt.) ir ugdomosios veiklos formas mokinių mokymosi motyvacijai skatinti bei jų aktyvumui palaikyti. Pamokose reikėtų derinti individualų, grupinį ir visos klasės mokymąsi.
 2. Namų darbų užduotis skirti tikslingai, siekiant įtvirtinti, pagilinti klasėje įgytas žinias bei ugdyti mokymosi įgūdžius, ar sieti jas su nauja pamoka. Užduotis individualizuoti, tikrinti pagal aiškią atsiskaitymo ir vertinimo tvarką.
 3. Kontrolinių darbų užduotys turi būti aiškos, sietis su išmokta medžiaga ir mokinių galimybėmis. Užtikrinti, kad mokiniams per dieną nebūtų skiriamas daugiau kaip vienas kontrolinis darbas, apie kontrolinį darbą mokinius informuoti ne vėliau kaip prieš savaitę.
 4. Norint teikti veiksmingą pagalbą mokiniams, būtina diferencijuoti ugdymo turinį, mokymo(si) veiklą pagal skirtingus mokinių gebėjimus, polinkius, interesus.
 5. Vertinimas pamokose turi padėti mokiniui mokytis, matyti savo pažangą, skatinti įsivertinti. Vertinant mokiniams labai svarbu žinoti vertinimo reikalavimus ir kriterijus, nuolat informuoti juos apie mokymosi rezultatus, aptarti pasiekimus bei daromą pažangą, stebėti jų mokymąsi, taisyti klaidas, grįžti prie nesuprastų dalykų. Vertinimo metu sukauptą informaciją panaudoti ugdymui planuoti bei koreguoti.
 6. Siekiant sumažinti korepetitoriavimą, mokyklose, išnaudojant ugdymo plano teikiamas galimybes, organizuoti konsultacijas skirtingų poreikių mokiniams ir padėti jiems siekti kuo geresnių rezultatų.
 7. Tobulinant pamokos organizavimą, vykdyti pamokų stebėseną įvairiais lygmenimis: tarpdalykiniu (mokytojams stebint ir vertinant vienas kito dalyko pamokas), administraciniu ir pasitelkiant pagalbą iš išorės (kviečiantis išorės vertintojus).
 8. Gerinti mokinių lankomumą, mažinant praleidžiamų pamokų be pateisinamos priežasties skaičių, taikant įvairias prevencines priemones (savalaikis tėvų informavimas, lankomumo taisyklių susikūrimas ir laikymasis, svarstymas komisijose ir pan.).
 9. Pagrindinio ugdymo programos II daliai ir vidurinio ugdymo programai įgyvendinti telkti mokytojus, turinčius kuo aukštesnę kvalifikacinę kategoriją.
 10. Išsamiai analizuoti mokinių pažangumo, kontrolinių darbų ir egzaminų rezultatus, nustatant įvertinimų (pervertinimų ar neįvertinimų) neatitikimo priežastis bei siekiant jas pašalinti. Mokinių pasiekimams gerinti, mokyklose sukurti mokinio asmeninės pažangos stebėjimo ir fiksavimo, rezultatų analizavimo ir panaudojimo sistemą.
-

Priklausomybė tarp nemokamai maitinamų mokinių dalies ir egzaminų rezultatų

